

ÅRSPLAN

FOR
NYBERGSUND- OG ØSTBY BARNEHAGER
2017-2018

Innhold i årsplan for Nybergsund- og Østby barnehager 2017/2018

Innledning	side 3
Innhold og organisering	side 5
Tilvenning, overganger og samarbeid	side 7
Progresjonsplaner for de sju fagområdene	side 10

Aktuell informasjon

Det finnes også aktuell informasjon og dokumenter om barnehagene i Trysil på kommunens hjemmeside : www.trysil.kommune.no - barn og unge - barnehage.

Blant annet finnes: «*Overordnet pedagogisk plan og praktisk informasjon for de kommunale barnehagene*»

Det er en felles overordnet plan for de kommunale barnehagene, denne beskriver det som er felles utgangspunkt for å drive barnehage i Trysil kommune. I denne overordnet pedagogiske planen vil dere blant annet finne informasjon om overordnede mål, rammer og innhold, foreldresamarbeid, barnehagens samarbeidspartnere og annen praktisk informasjon som er lik for alle de kommunale barnehagene.

Innledning

Barnehagene i Trysil har i perioden august 2014 til august 2017 deltatt på utviklingsarbeidet «Lek gir læring». Underveis i dette utviklingsarbeidet har vi jobbet med å skape utviklende lekemiljø som skal fremme barnas lek og læring.

Fra 1. august 2017 er det ny rammeplan for barnehagene i denne står det at årsplan skal være et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumentere barnehagens valg og begrunnelser. Videre står det at årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Utfra dette så ønsker vi nå å holde fokus på at årsplanen skal være et arbeidsredskap for personalet, og heller gi alle foreldre et informasjonshefte om barnehagene.

Både årsplan og informasjonshefte vil være tilgjengelig for alle interesserte på kommunens nettside!

Nybergsund barnehage tlf 404 36 381

-er i Knettvegen 7 i Nybergsund, der vi deler bygg med hjemmetjenesten.

Barnehagen har lyse og romslige lokaler, og har et stort uteområde.

Barnehagen er godkjent for 36 plasser.

Barnegruppa er delt inn i to avdelinger der 1-2åringene er på «Nøtteliten» og 3-5åringene er på «Bjørnehiet»

Fra 1. august 2017 er det 25 barn i Nybergsund barnehage hvorav 9 er under 3år.

Østby barnehage tlf 400 35 199

-er i Skogheimsvingen 4 på Østby, rett ved siden av samfunnshuset Skogheim og med kort vei til lysløype og folkestien.

Barnehagen er godkjent for 22 plasser

Fra 1. august 2017 er det 12 barn i Østby barnehage hvorav 6 er under 3år.

Siden det varierer om barna har 3, 4 eller 5 dagers plass i barnehagen vil det være ulikt hvor mange og hvem som er i barnehagen de enkelte dagene.

Ansvarsfordeling og organisering

Det er felles styrer for Nybergsund og Østby barnehager.

Det er styrer som har det overordnede pedagogiske og administrative ansvaret for barnehagene, men det er de pedagogiske lederne på den enkelte avdeling som har ansvar for det daglige pedagogiske arbeidet og samarbeid med barnas foreldre. Jfr barnehageloven med forskrifter og merknader §§ 17 -18.

Styrer har kontor på Nybergsund barnehage, men vil være på Østby enkelte dager.

Personalet

Styrer for Nybergsund- og Østby barnehager; Ellen Berg

Avdeling Nybergsund:

- pedagogiske ledere; Kristina Lisspers, Tonje Iren Solvang, Anne Myrvang og Anja K. Stenseth
- barne- og ungdomsarbeidere; Mona Brateggen og Kate Kristiansen
- assistent; Marit Grønland

Avdeling Østby:

- pedagogiske ledere; Elin Ramberg, Iselin Solvang og Bjørg Edith Enger
- barne- og ungdomsarbeider; Bea Bekkelund

Utgangspunkt for utarbeidelse av årsplan

Nybergsund- og Østby barnehager er som alle andre barnehager underlagt barnehageloven og rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, dette er nærmere beskrevet i «Overordnet pedagogisk plan og praktisk informasjon for de kommunale barnehagene».

I barnehagen foregår det en kontinuerlig vurderingsprosess som er med og danner grunnlag for videre planer.

Vurderingen blir gjort av personalet i det daglige arbeidet i barnehagen ved å observere barnas trivsel og utvikling.

Det blir også tatt hensyn til foreldrenes tilbakemeldinger; i hente- og bringe situasjoner og foreldresamtaler.

Med utgangspunkt i barnehageloven, rammeplan, oppvekstmodellen, vurderinger og tilbakemeldinger er det utarbeidet en felles årsplan for Nybergsund- og Østby barnehager.

Barnehagens aktiviteter og tema knyttes ofte opp til årstidene. Gjennom hele året vil vi følge med på forandringer som skjer ute i naturen gjennom de forskjellige årstidene. Barna skal få mulighet til å bli nysgjerrige og undre seg over endringer som skjer i naturen i løpet av året. Det vil ikke bli satt opp tidsavgrensede tema for hele barnehageåret siden vi ønsker å tilpasse tema etter hvert i forhold til barnas interesser og modenhet

Det blir utarbeidet månedsplaner som beskriver innhold og aktiviteter, og vi skal selvsagt evaluere aktiviteter fortløpende og sørge for at innhold i rammeplanen blir ivaretatt.

Innhold og organisering

Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og komme til uttrykk når barn leker og lærer, i stell, måltider og påkledning.

Danning

Danning er en livslang læringsprosess, og barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen. Danning i barnehagen handler om det daglige samspillet mellom mennesker, og mellom mennesker og omgivelsene.

Lek og læring

Leken har stor betydning for barnas utvikling og inneholder mange muligheter for læring. Å støtte opp om barnas lekemuligheter er barnehagens viktigste oppgave, derfor legger vi stor vekt på den frie leken både inne og ute.

Sosial- og språklig kompetanse

Tidlige erfaringer med jevnaldrende har stor betydning for barns samspillferdigheter og gjør barnehagen til en viktig arena for sosial utvikling, læring og etablering av vennskap.

Utvikling av sosial- og språklig kompetanse henger tett sammen.

Sosial kompetanse handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. Språket hjelper barna til å etablere og opprettholde kontakt med andre barn og voksne, samtidig som det er et viktig redskap for tankevirksomheten. Førskolealder er en svært viktig periode for barnas språkutvikling, og gjennom aktiv bruk av språket fremmes barnets totale utvikling.

Utvikling av sosiale ferdigheter skjer i lek, i samspillet mellom barn og voksne, i samspillet mellom barn, i rutinesituasjoner og i voksenstyrte aktiviteter.

I våre barnehager legger vi til rette for utvikling av sosial- og språklig kompetanse ved å:

- ha voksne som er oppmerksomme og nære, og er gode modeller for barna
- gi barna god tid til å kommunisere og samhandle
- variere mellom organiserte og frie aktiviteter, små og store grupper
- gi barna varierte erfaringer og impulser ved å veksle mellom å være i barnehagen og dra på turer
- prate mye med barna, og bruke språket aktivt i både dagligdagse gjøremål og organiserte aktiviteter
- ha fokus på et rikt språkmiljø ved å lese, synge og bruke rim og regler
- sørge for at barna får bruke sin fantasi, kreative tenking og skaperglede

Progresjon

Det skjer mye med et barn i løpet av tida det går i barnehagen, og det er derfor viktig at hvert enkelt barn får oppgaver og utfordringer som er tilpasset den enkelte. I barnehagen benytter vi ofte aldersinndelte grupper i for eksempel samlinger, på temagrupper og på turer for at barna skal få et best mulig tilbud i forhold til alder og modenhet. I årsplan har vi en egen progresjonsplan knyttet til hvert enkelt fagområde.

Tilvenning, overganger og samarbeid

Tilvenning av nye barn

Nye barn og foreldre blir invitert på besøk til barnehagen før de skal begynne.

Dersom det er flere nye barn på samme dag sørger vi for at disse kommer til forskjellige tider slik at personalet har bedre mulighet til å ta seg av og bli kjent med barna. I samtale med foreldre innhenter personalet informasjon som skal bidra til at tilvenningen blir best mulig.

Det er nytt miljø og mange nye relasjoner som barnet skal bli kjent med så det er viktig at denne starten blir så trygg og smidig som mulig.

Vi anbefaler at dagene ikke blir altfor lange i begynnelsen, men at man heller gradvis øker lengden på dagene i samråd med personalet i barnehagen.

Overgang fra barnehage til skole

I barnehagen jobbes det med utgangspunkt i planen «Overgang fra barnehage til grunnskole i Trysil» der hovedmålet er å styrke sammenhengen mellom barnehage og skole, og skape en god overgang for alle barn i Trysil når de begynner på skolen.

Barna som går siste året i barnehagen har en egen førskolegruppe. I disse gruppene jobbes det blant annet med sosiale-, språklige- og motoriske ferdigheter. Førskolegruppene starter litt utpå høsten og har jevnlig samlinger gjennom året, på våren er det 4 førskoletreff på skolen der de får møte andre førskolebarn og samtidig bli bedre kjent på skolen.

Barns medvirkning

Å ta barnas medvirkning på alvor forutsetter god kommunikasjon mellom barna og personalet og mellom personal og foreldre. Barn uttrykker både kroppslig og språklig hvordan de har det, og barnas følelsesmessige uttrykk skal bli tatt på alvor. Barna skal oppmuntres til å gi uttrykk for sine tanker og meninger og møte anerkjennelse for det.

Foreldresamarbeid

Vi i barnehagen er her for at barna skal få det beste ut av barnehageoppholdet, det er derfor viktig at vi har et godt samarbeid med foreldrene. Vi har som mål i barnehagen å gi foreldrene god informasjon og ha en åpen og trygg kommunikasjon. Vi ønsker også å gi foreldrene påvirkningsmuligheter i forhold til hva vi jobber med i barnehagen.

Pedagogisk leder tilbyr to foreldresamtaler hvert barnehageår. Foreldresamtaler er en toveis samtale der pedagogisk leder og foreldre utveksler informasjon om barnet.

Vi har foreldremøte tidlig på høsten der det blir informert om barnehagen og hva vi jobber med, det vil bli vurdert underveis om det er behov for flere foreldremøter i løpet av barnehageåret. Vi ønsker at foreldrene tar kontakt med oss dersom de har saker de ønsker å ta opp, og ellers komme med innspill som kan være med å utvikle innholdet i barnehagen.

Foreldreråd og samarbeidsutvalg

Foreldrerådet i barnehagen består av alle foresatte. På foreldremøte velges to representanter, en leder og en nestleder. Disse to er foreldrenes representanter i samarbeidsutvalget i tillegg til ansatte og barnehageeier, som er kommunen. Styrer i barnehagen deltar som saksbehandler og sekretær, og har møteplikt, tale- og forslagsrett, men ikke stemmerett i samarbeidsutvalget. Eiers representant er en oppnevnt politiker. Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Her kan saker som har med barnehagen å gjøre tas opp, blant annet godkjenning av årsplanen.

PPT

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste er jevnlig i barnehagen for å følge opp enkeltbarn og barnegruppa, samt veilede personalet. Barnehagen kan henvende seg til PPT dersom vi trenger veiledning i forhold til enkeltbarn eller gruppa som helhet. Dersom vi ønsker å snakke med PPT om enkeltbarn, må vi ha foreldrenes/foresattes samtykke.

Helsestasjonen

Barnehagen har kontakt med helsestasjonen ved spørsmål om sykdommer og ernæring, foreldreveiledning, 4-årsundersøkelser og oppfølging av disse. Barnehagene anbefaler også foreldre å kontakte helsestasjonen i spørsmål de har mer kompetanse om enn oss. Samarbeid med helsestasjonen om enkeltbarn krever foresattes samtykke.

Barnevernstjenesten

Barnevernstjenesten skal bidra til at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg i rett tid. Barn og familier som har behov for hjelp, skal primært få hjelp i sitt eget hjem. Barnevernstjenesten arbeider både utfra meldinger de får fra publikum, og ved at brukere selv tar kontakt. Barnehagen samarbeider med barnevernstjenesten i saker der dette er aktuelt.

Progresjon

Rammeplan s 44:

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære nye ting og oppleve fremgang. Alle barna skal oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker og materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter»

Personalet i barnehagen skal:

- oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av*
- planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn*
- bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter*
- legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter*
- introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer*
- sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna*

Med utgangspunkt i dette har vi laget progresjonsplaner for hver av de sju fagområdene i rammeplanen.

Vi har valgt å dele inn tiltakene i progresjonsplanene i aldersgruppene: 1-2år, 3-4 år og 5 år, denne inndelingen vil være veiledene siden vi hele tiden må vurdere tiltak utfra barnets modenhet.

I progresjonsplanene er det også mulighet til å gjøre egne notater/vurderinger som kan brukes i senere planer og evalueringer.

Progresjonsplan for fagområdet: «kommunikasjon, språk og tekst»

Mål	Tiltak 1-2år	Tiltak 3-4år	Tiltak 5 år	Egne notater
Barna skal få respons på sine nonverbale og verbale uttrykk	<ul style="list-style-type: none"> Kommunikasjon gjennom blikk, mimikk, enkle ord og setninger 	<ul style="list-style-type: none"> Stimulere til samtaler mellom voksen -barn og barn-barn 		
Barna skal bruke språket aktivt i lek og samhandling med andre	<ul style="list-style-type: none"> Aktiv hverdagsprat med turtaking Nærverende voksne i leken Ha samlinger med aktiviteter og leker tilpasset barnas alder og modenhet 			
Barna skal videreutvikle sin begrepsforståelse og bruke et variert ordforråd	<ul style="list-style-type: none"> Pekebøker Sang, rim og regler Konkreter 	<ul style="list-style-type: none"> Språkleker Munnngymnastikk 	<ul style="list-style-type: none"> Nonsensrim 	
Barna skal lære å sette ord på følelser	<ul style="list-style-type: none"> Sette ord på følelser i naturlige situasjoner 	<ul style="list-style-type: none"> Vennebøker Hjerteprogrammet 	<ul style="list-style-type: none"> Rollespill om vennskap 	
Barna skal oppleve spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale	<ul style="list-style-type: none"> Bevegelsessanger Klaffebøker Sangkort Rytmeinstrumenter Bildebøker 	<ul style="list-style-type: none"> Eventyrposer Flanellograf Dramatisering med voksne 	<ul style="list-style-type: none"> Barna dramatiserer Lage dukketeater Lage eventyrkrok/-rom Kapittelbok 	
Barna skal få en begynnende kjennskap til symboler for tall og bokstaver	<ul style="list-style-type: none"> Tegne 	<ul style="list-style-type: none"> Oppmuntre til lekeskriving lekeskrive sitt eget navn skrive det barnet sier for å vise at det betyr noe 	<ul style="list-style-type: none"> skrive navnet sitt skrive av ordbilder 	

Rammeplanen sier at personalet skal:

- Skape et variert språkmiljø der barna opplever glede ved å bruke språket og kommunisere med andre
- Synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og uttrykksformer
- Invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål
- Oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme
- Støtte barnas lek med og utforsking av skriftspråket
- Bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer
- Inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter

Progresjonsplan for fagområdet: «kropp, bevegelse, mat og helse»

Mål	Tiltak 1-2år	Tiltak 3-4år	Tiltak 5 år	Egne notater
Barna skal oppleve glede og mestring ved å bruke kroppen ute og inne	<ul style="list-style-type: none"> • Bevegelsessanger • Bevege seg i ulendt terreng • Røris • Snø- og sandlek 	<ul style="list-style-type: none"> • Sangleker • Hinderløyper • Ski og aking i barnehagen • Sykling 	<ul style="list-style-type: none"> • Regelleker • Skitur • Aking i større bakker 	
Barna skal videreutvikle sine motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper	<ul style="list-style-type: none"> • Kroppssanger • Lek med ball • Huske • Puttebokser • Blyant og pensel • Krabbe 	<ul style="list-style-type: none"> • Blyantgrep • Hinke, hoppe og klatre • Stupe kråke • Perling, på brett og tråd 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoppe tau • Rockering 	
Barna skal få kjennskap til menneskekroppen og utvikle gode vaner for hygiene og et variert kosthold	<ul style="list-style-type: none"> • Smake på nye ting • Benevne sanser • Vaske hender • Bordskikk 	<ul style="list-style-type: none"> • Lære mer om hvorfor vi vasker hender • Benevne kroppsdelar 	<ul style="list-style-type: none"> • Sanseleker - lukteleker, smakeleker og blindbukk 	
Barna skal bli trygge på egen kropp og få en positiv oppfatning av seg selv, og sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser	<ul style="list-style-type: none"> • Lage helfigur bilder av barna • Se i speil 	<ul style="list-style-type: none"> • Riss rundt hender og føtter • Måle høyden • «nei er nei» og skal respekteres 	<ul style="list-style-type: none"> • Tegne seg selv «hvordan ser jeg ut?» 	
Barna skal få innsikt i matens opprinnelse	<ul style="list-style-type: none"> • Lære navn på matvarer • Så frø 	<ul style="list-style-type: none"> • Lære hvor maten kommer fra • Være med å lage mat • Høste av naturen 	<ul style="list-style-type: none"> • Hva får vi fra de ulike dyra? • Lage mat av det vi har høstet 	

Rammeplanen sier at personalet skal:

- Være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring
- Bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile
- Gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet
- Bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp, og respekt for andres grenser
- Legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltids glede, deltagelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna
- Kjenne og praktisere nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder barn

Progresjonsplan for fagområdet: «kunst, kultur og kreativitet»

Mål	Tiltak 1-2år	Tiltak 3-4år	Tiltak 5 år	Egne notater
Barna skal ha tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og esteitske uttrykksformer	<ul style="list-style-type: none"> • Plassere leker i barnas høyde • Ha «løse deler» tilgjengelig (esker, rør, klosser...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ha noe formingsmateriale tilgjengelig for barna • Ha utkleddingstøy tilgjengelig 	<ul style="list-style-type: none"> • Ha mye formingsmateriale tilgjengelig for barna 	
Barna skal få oppleve glede og mestring ved å få uttrykke seg på forskjellige måter med ulike teknikker og materialer der de får bruke sin fantasi, kreativitet og skapergelde.	<ul style="list-style-type: none"> • Maling med hender • Maling med pensel • Synge • Lage boken om meg 	<ul style="list-style-type: none"> • La barna prøve ut ulike teknikker innenfor tegning , maling og forming 	<ul style="list-style-type: none"> • La barna prøve ut enda flere teknikker innenfor forming • Lage bok - fortelling • Lage film 	
Barna skal få møte forskjellige kunstneriske og kulturelle uttrykksformer, og delta i i kunst og kulturopplevelser sammen med andre.	<ul style="list-style-type: none"> • Sangsamling • Se på dukketeater/teater framført av 5-åringene • Kulturskolen på besøk i barnehagen (alle) 	<ul style="list-style-type: none"> • Fortellerstund arr. av biblioteket • Bruke rytmeinstrumenter • Lytte , danse og bevege seg til ulike typer musikk 	<ul style="list-style-type: none"> • Lage egne rytmeinstrumenter • Lage kunst inspirert av noe (f.eks en kjent kunstner) • Lage egen kunstutstilling • Lage dukketeater 	

Rammeplanen sier at personalet skal:

- Samtale med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk
- Gi rom for, støtte og berike barnas bearbeiding av møter med kunst og kultur
- Være lydhøre, anerkjenne og imøtekomme barns egen tradisjonskultur og barnekultur
- Være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres yringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforskning av de estetiske områdene
- Motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer
- Synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom
- Gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid
- Bidra til at kulturelt mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen

Progresjonsplan for fagområdet: «natur, miljø og teknologi»

Mål	Tiltak 1-2år	Tiltak 3-4år	Tiltak 5 år	Egne notater
Barna skal oppleve og utforske naturen og naturens mangfold	<ul style="list-style-type: none"> • Være ute i barnehagen • Leke med naturmaterialer 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke barnehagens nærmiljø 	<ul style="list-style-type: none"> • Ha lengre turer jevnlig • Naturbingo 	
Barna skal få kunnskap om planter og dyr i nærmiljøet	<ul style="list-style-type: none"> • Se på bilder av dyr og fugler • Benevne navnet på noen utvalgte dyr og fugler 	<ul style="list-style-type: none"> • Lære navnet på flere dyr og fugler • Lære navnet på noen blomster • Se etter spor og sportegn 	<ul style="list-style-type: none"> • Hva spiser dyrene • Lære navn på flere blomster og planter som vi finner i nærområdet 	
Barna skal få gode opplevelser med friluftsliv året rundt	<ul style="list-style-type: none"> • Spise mat ute i blant • Plukke bær 	<ul style="list-style-type: none"> • Være ute i all slags vær • Lage mat på bål 	<ul style="list-style-type: none"> • Spise frokost ute en vintermorgen • Tur sammen med barn fra andre barnehager 	
Barna skal få kjennskap til teknikk som kan brukes i leken og hverdagslivet	<ul style="list-style-type: none"> • Se på film • Høre på musikk 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke Ipad og kamera • Lage snø- og isskulpturer • Smelte snø 	<ul style="list-style-type: none"> • Ta bilder og være med å skrive dem ut • Gjøre enkle eksperimenter 	

Rammeplanen sier at personalet skal:

- Legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring
- Gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd
- Synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om sammenhenger i naturen
- Utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener sammen med barna

Progresjonsplan for fagområdet: «antall, rom og form»

	Tiltak 1-2år	Tiltak 3-4år	Tiltak 5 år	Egne notater
Barna skal utvikle forståelsen for grunnleggende matematiske begreper	<ul style="list-style-type: none"> • mengder (1-3) • telling (1-5) • stor - liten • bruke matematiske ord og begreper der det er naturlig i hverdagen 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke sanger, bøker, rim og regler som inneholder elementer av matematiske begreper • Lotto og andre matematikkspill 	<ul style="list-style-type: none"> • Terning • Kortspill • Lage mat, måle, veie, dekke bord 	
Barna skal få undersøke og gjenkjenne egenskaper ved former og sortere dem på forskjellige måter	<ul style="list-style-type: none"> • Puttekasser • Duplo • Puslespill 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke riktige benevnelse på geometriske former • Sortere og kategorisere • konstruksjonslek • Tellebjørner • Perler 		
Barna skal få bruke kroppen og sansene for å utvikle romforståelsen	<ul style="list-style-type: none"> • Se på hverandre - sammenligne • Lek, dans og bevegelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Blindebukk • Lage og lese kart 		
Barna skal få erfaring med å løse matematiske problemer og oppleve matematikkglede		<ul style="list-style-type: none"> • Telle • Måle • Sammenligne 	<ul style="list-style-type: none"> • Oppfordre barna til å finne egne svar innenfor begreper som ulikheter, størrelser, antall, mengder, volum, vekt og tid 	

Rammeplan sier at personalet skal:

- Bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen
- Bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenking
- Styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer
- Legge til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler
- Stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning

Progresjonsplan for fagområdet: «etikk, religion og filosofi»

Mål	Tiltak 1-2år	Tiltak 3-4år	Tiltak 5 år	Egne notater
Barna skal utvikle interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap	<ul style="list-style-type: none"> Lære hva som er rett og galt Dele med andre Være snill med andre 	<ul style="list-style-type: none"> Prate om hvordan man er en god venn Prate om følelser Hjerteprogrammet 	<ul style="list-style-type: none"> Snakke litt mer avansert om hvordan være en god venn Prate om rettferdighet 	
Barna skal oppleve stolthet over egen kulturell bakgrunn og få styrket sin egen identitet og selvfølelse	<ul style="list-style-type: none"> Gjennkjenne eget navn «Meg selv og familien min» 	<ul style="list-style-type: none"> Få kjennskap til høytider og tradisjoner som er representert i barnehagen Markere FN-dagen 		
Barna skal få en forståelse for samfunnets grunnleggende normer og verdier	<ul style="list-style-type: none"> Hva som er rett og galt Voksne må være gode rollemodeller 	<ul style="list-style-type: none"> Respektere alle Trene på å gi og ta i mot ros Lære barna å si fra på en real måte når det er noe de ikke liker Hjelpe barn i konfliktsituasjoner til å finne konstruktive løsninger 		

Rammeplan sier at personalet skal:

- Formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer
- Utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna
- Bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet
- Gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i lokalsamfunnet
- Samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltagelse kan støtte og utvide barnas tenkning
- Identifisere verdikonflikter i hverdagen, reflektere over verdiprioriteringer og holdninger og ha et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeidet med barna

Progresjonsplan for fagområdet: «nærmiljø og samfunn»

MÅL	Tiltak 1-2år	Tiltak 3-4år	Tiltak 5 år	Egne notater
Barna skal oppleve glede ved å være del av et større fellesskap	<ul style="list-style-type: none"> • Ha en hyggelig atmosfære i barnehagen og en bevisst holdning til å bygge gode relasjoner i alle situasjoner. • hjelpe barna til å se selv og andre i en relasjon • Ha et inkluderende fellesskap og motvirke alle former for mobbing og rasisme • Hilse/si - «hei» og «hadet» • Delta i samlinger og ha det hyggelig rundt måltider 			
Barna skal bli kjent med norsk kultur og tradisjon, og andre kulturer som er representert i barnehagen	<ul style="list-style-type: none"> • Jul-og påsketradisjoner • 17. mai • Få kjennskap til mat, musikk og merkedager som er typisk for andre kulturer/land som er representert i barnehagen 		<ul style="list-style-type: none"> • Lære seg «hei» på de språkene som er representert i barnehagen • Få kjennskap til flaggenene for de ulike landene 	
Barna skal utforske ulike landskap og blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet, og lære å orientere seg og ferdes trygt	<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent og ferdes i barnehagens uteområde 	<ul style="list-style-type: none"> • Skogsturer i nærmiljøet i variert terreng • Trafikkopplæring 	<ul style="list-style-type: none"> • En lokal topptur • Besøk på minst en institusjon/bedrift 	
Barna skal oppleve at gutter og jenter får samme muligheter og utfordringer	<ul style="list-style-type: none"> • Gi barna oppmerksomhet på en mest mulig kjønnsnøytral måte • Tilbud om aktiviteter gis til alle uavhengig av kjønn 			
Bli kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur	<ul style="list-style-type: none"> • Høre joik • reinsdyr 	<ul style="list-style-type: none"> • Joike og kaste med lasso • Lage samisk mat • Kjenne igjen det samiske flagget • Høre fortellinger om samer 		

Rammeplan sier at personalet skal:

- Sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjoner både for dem selv og andre
- Introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt
- Gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotypier og rasisme
- Gi barna forståelse av at samfunnet er i endring og at de inngår i en historisk, nåtidig og fremtidig sammenheng
- Gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett og knytte det samiske perspektivet til merkedager og hverdagsliv, kunst og kultur og mattradisjoner
- Gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen

